

คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน

เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การวิเคราะห์วรรณคดีลิลิตตะเลงพ่าย ประกอบด้วยเอกสารประกอบการเรียน จำนวน ๕ เล่มดังนี้

- เล่มที่ ๑ เรื่อง การอ่านลิลิตตะเลงพ่าย
- เล่มที่ ๒ เรื่อง การวิเคราะห์คำและสำนวน
- เล่มที่ ๓ เรื่อง การวิเคราะห์ห้วงารณ์ตัวละคร
- เล่มที่ ๔ เรื่อง บทร้อยกรองประเภทลิลิต
- เล่มที่ ๕ เรื่อง การพิจารณาคุณค่างานประพันธ์

เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การวิเคราะห์วรรณคดีลิลิตตะเลงพ่าย เล่มนี้เป็นเล่มที่ ๑ เรื่อง การอ่านลิลิตตะเลงพ่าย นักเรียนควรปฏิบัติดังนี้

๑. นักเรียนศึกษาคำชี้แจงการเอกสารประกอบการเรียน
๒. นักเรียนศึกษาคำแนะนำ
๓. นักเรียนศึกษาลำดับขั้นการเรียน
๔. นักเรียนศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
๕. นักเรียนอ่านจุดประสงค์การเรียน
๖. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
๗. ศึกษาใบความรู้
๘. ทำแบบฝึกที่ ๑ - ๖
๙. ทำแบบทดสอบหลังเรียน
๑๐. ตรวจสอบผลการทดสอบจากเฉลย

คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน

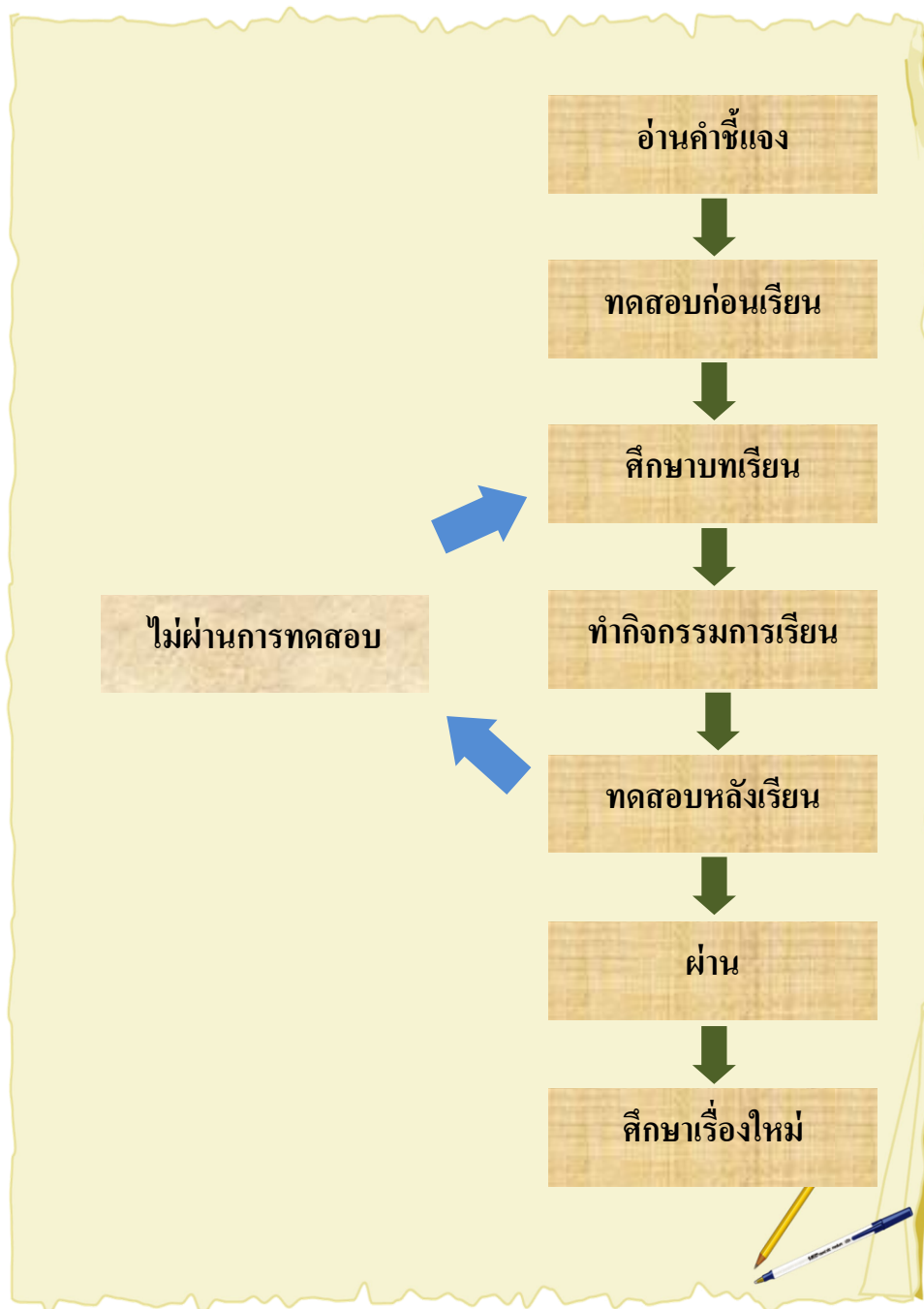
๑. จัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมในการเรียนรู้
๒. ศึกษาเนื้อหาเรื่องที่สอนและวิธีใช้เอกสารประกอบการเรียนให้ละเอียด
๓. แจกเอกสารประกอบการเรียนให้นักเรียนศึกษาและแนะนำวิธีใช้เอกสารประกอบการเรียนเพื่อให้นักเรียนจะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
๔. ชี้แจงให้นักเรียนรู้บทบาทของตนเอง ในการเรียนอย่างละเอียดก่อนถึงคาบสอนเพื่อให้มีเวลาสอนเพียงพอ
๕. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบและทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน ก่อนเริ่มเรียน
๖. ดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
๗. ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูควรให้การดูแลอย่างทั่วถึง และให้คำแนะนำกรณีที่นักเรียนไม่เข้าใจในกิจกรรมต่างๆ และต้องพยายามกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองมากที่สุด
๘. หากมีนักเรียนคนใดเรียนไม่ทัน ครูควรให้คำแนะนำหรืออาจมอบหมายงานหรือให้ฝึกปฏิบัติและศึกษาเพิ่มเติมในเวลาว่าง
๙. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หลังจากที่ได้รับรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้วในแต่ละชุด
๑๐. ครูควรสรุปผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะหลังจากใช้เอกสารประกอบการเรียนแต่ละครั้ง เพื่อนำไปปรับปรุงในการใช้ครั้งต่อไป

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

๑. ศึกษาส่วนประกอบของเอกสารประกอบการเรียนอย่างละเอียด
๒. ฟังครูแนะนำการใช้งานเอกสารประกอบการเรียน
๓. รับเอกสารประกอบการเรียนเป็นรายบุคคลของเล่มที่เรียน
๔. กิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนควรทำแบบทดสอบก่อนเรียนทุกครั้ง
๕. ศึกษาและสืบค้นความรู้จากเอกสารประกอบการเรียนแล้วกิจกรรมตามลำดับ
๖. ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารประกอบการเรียน
๗. ทำแบบทดสอบหลังเรียนของเอกสารประกอบการเรียนหลังเรียนทุกครั้ง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ลำดับชั้นการเรียนรู้

สาระมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่าง

เห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

- ท ๕.๑ ม.๕/๑ วิเคราะห์และวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น
- ท ๕.๑ ม.๕/๒ วิเคราะห์ลักษณะเด่นของวรรณคดีเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์
และวิถีชีวิตของสังคมในอดีต
- ท ๕.๑ ม.๕/๓ วิเคราะห์และประเมินคุณค่า ด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมใน
ฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
- ท ๕.๑ ม.๕/๔ สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดี และวรรณกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้
ในชีวิตจริง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถอธิบายหลักการอ่านวรรณคดีลิลิตตะเลงพ่ายได้
๒. นักเรียนสามารถบอกที่มาของวรรณคดีลิลิตตะเลงพ่ายได้
๓. นักเรียนสามารถบอกลักษณะของร้อยและโคลงสี่สุภาพได้

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบฉบับนี้มี ๑๐ ข้อ ข้อละ ๑ คะแนน คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน
๒. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ
๓. ให้นักเรียนกากบาท ☒ ในกระดาษคำตอบที่ตรงกับข้อ ก ข ค และ ง ที่ถูกต้องที่สุด
เพียงข้อเดียว

-
๑. การอ่านโดยใช้การวิเคราะห์ อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง คำนำ คำนิยม สารบัญไปจนถึงเนื้อหาและบรรณานุกรม คือข้อใด
 - ก. ค้นหาความหมายพื้นฐาน
 - ข. อ่านอย่างพินิจพิเคราะห์
 - ค. รับรู้อารมณ์ของบทประพันธ์
 - ง. ค้นหาความหมายของบทประพันธ์
 ๒. ผู้ที่อ่านวรรณคดีแล้วจดลำดับใจความสำคัญของเรื่องราว ใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร คือข้อใด
 - ก. ค้นหาความหมายพื้นฐาน
 - ข. อ่านอย่างพินิจพิเคราะห์
 - ค. รับรู้อารมณ์ของบทประพันธ์
 - ง. ค้นหาความหมายของบทประพันธ์
 ๓. ข้อใดคือการอ่านแล้วรับรู้อารมณ์ของบทประพันธ์
 - ก. การแต่งและสิ่งที่แฝงนัยภายใน
 - ข. ประวัติของผู้เขียน
 - ค. ความหมายตามตัวอักษร
 - ง. การพยายามรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียน

๔. ข้อใดไม่ใช่การค้นหาความหมายของบทประพันธ์

- ก. พิจารณาว่าผู้แต่งใช้กลวิธีใดในการแต่งคำประพันธ์
- ข. ค้นหาความหมายตามตัวหนังสือ
- ค. ค้นหาความหมายแฝง
- ง. ค้นหาข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในตัวบทวรรณคดี

๕. ข้อใดเป็นจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของผู้แต่งที่แต่งเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

- ก. บันทึกการทำสงครามยุทธหัตถีครั้งสำคัญ
- ข. สดุดีพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถ
- ค. เพื่อแต่งวรรณคดีสดุดีพระมหากษัตริย์เช่นเดียวกับลิลิตยวนพ่ายในสมัยอยุธยา
- ง. ต้องการบรรยายชัยชนะครั้งยิ่งใหญ่ของฝ่ายไทยในการทำสงครามระหว่างไทยกับพม่า

๖. พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระนเรศวรข้อใดที่ทำให้พระมหาอุปราชาคัดสินพระทัยกระทำยุทธหัตถี

- ก. สงครามกษัตริย์ทรง ทัพแผ่นดิน สองฤา
สองราชรอนฤทธิ์ร่ำ เรื่องรู้สรรเสริญ
- ข. ขัตติยายุทธ์บรรหาร คชภู่ กันแฮ
คงแต่เพื่อพี่น้อง ตราบฟ้าดินกษัย
- ค. เชิญราชร่วมคชยุทธ์ เพชฌ์เกียรติ ไว้แฮ
สืบกว่าสองเราไสร้ สดุดีสันตคามิ
- ง. ไว้เพื่อผดุงเดชเจ้า จอมปราบ
ก่อเกิดราชราบาญ ไหมแม่

๗. ความในข้อใดแสดงถึงการสู้รบกันอย่างหุลมน่วนวาย ผุนเคลบคละคลั่งไปทั่วบริเวณ

- ก. พวกพลทัพรามัญ เห็นไทยผันหนีหน้า ไปหยุดยั้งช้า ตื่นต้อนแตกฉาน น่านนา
- ข. ว่องต่อว่องชิงชัย ไวต่อไวชิงชนะ ม้าไทยพะม้ามอญ ต่างเข้ารอนเข้าโรม
- ค. ธกัไสสองสารทรง ตรงเข้าถิบบเข้าแทง ด้วยแรงมันแรงกาย หงายเงาเสยสารเลิก
- ง. ฐุมการเกิดกระบอบ อบอลเวงฟากฟ้า คูบรูจักหน้า หนึ่งสิ้นแสงไถง แลนา

๘. คำประพันธ์ข้อใดมีความหมายถึงการสู้รบกันเสียดังกึกก้องจนไม่รู้ว่ามีผู้ใดแพ้หรือชนะ

ก. เห็นประภาพเจ้าช้าง	เชียวกว่าเชียวเหลืออ้าง
เอิกเอ้ออัสจรรย	ยี่งนา
ข. สองฝ่ายหาญไซ้ซ้ำ	คือสีหสูสีหกล้า
ต่อแกล้วในกลาง	สมรนา
ค. กองทัพตามกันเต้า	เสียดสนั่นลั่นเท่า
พ่างพื้นไพรพ้ง	เพิกฤา
ง. ดังตรลบโลกแล้	ฤาปร้างรู้แพ้
ชนะผู้ใดดาล	จงนนา

๙. คำประพันธ์ในข้อใดมีความหมายถึงการข่มขวัญคู่ต่อสู้โดยใช้เสียง

ก. ดูกะกล่ำกะกล่ำ	บรู๊ก็สำสับสน
ข. สรต่อสรยงย่น	ปิ่นตอปิ่นยงย่น
ค. อุดอึงโห่เอาฤกษ์	เอิกอึงโห่เอาชัย
ง. เงือดาบฟันจะฉาด	ง่าง้าวฟาดจะฉับ

๑๐. คำประพันธ์ในข้อใดใช้คำว่า “ฉัตร” ต่างจากข้ออื่น

ก. อลงกตแก้วแกมกาญจน์	เครื่องพุดตานตกแต่ง
แข่งสีทองทอเนตร	ปักเสวตรฉัตรฉานฉาย
ข. ซึ่งแสร์รังสฤษฎ์ให้	มาอุบัติ
ในประยูรเสวตฉัตร	สืบเชื้อ
ค. บัชรเห็นขุนกรี	หนึ่งไสร
เถลิงฉัตรจักรพรรดิ	เรียงคั่ง ชูเฮย
ง. ภูธรเมลอมิตรให้	ธำรง สารแฮ
ครบสิบหกฉัตรทรง	เทริดเกล้า

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

ชื่อ.....เลขที่.....

ข้อ	คำตอบ			
	ก	ข	ค	ง
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				
๕.				
๖.				
๗.				
๘.				
๙.				
๑๐.				
คะแนนรวม				

ใบความรู้ เรื่อง การอ่านลิลิตตะเลงพ่าย

หลักการอ่านวรรณคดี

๑. **อ่านอย่างพินิจพิจารณา** คือ การอ่านโดยใช้การวิเคราะห์ อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง คำนำ คำนิยม สารบัญ ไปจนถึงเนื้อหาและบรรณานุกรม รวมถึงประวัติของผู้เขียนซึ่งจะทำให้เข้าใจเนื้อหา มูลเหตุของการแต่ง แรงบันดาลใจในการแต่งและสิ่งที่แฝงนัยในหนังสือ

๒. **ค้นหาความหมายพื้นฐาน** ความหมายพื้นฐานคือความหมายตามตัวอักษร ผู้อ่านสามารถค้นหาได้จากข้อความที่ผู้แต่งได้พรรณนาเอาไว้โดยแลกเปลี่ยนกับผู้รู้หรือผู้ที่อ่านวรรณคดีเรื่องเดียวกัน แล้วจัดลำดับใจความสำคัญของเรื่องราว ใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร

๓. **รับรู้อารมณ์ของบทประพันธ์** คือการพยายามรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนที่สอดแทรกลงไป ในบทประพันธ์นั้น ถ้าผู้อ่านรับรู้อารมณ์ความรู้สึกตามเจตนาของผู้แต่ง เมื่ออ่านออกเสียงหรืออ่านทำนองเสนาะจะทำให้บทประพันธ์นั้นมีความไพเราะมากขึ้น

๔. **การค้นหาความหมายของบทประพันธ์** มีหลักการดังนี้

๔.๑ **ค้นหาความหมายตามตัวหนังสือ** คือ คำใดที่ไม่เข้าใจความหมายให้ค้นหาในคำอธิบายศัพท์พจนานุกรมหรืออภิธานศัพท์ เช่น

๑ บุญเจ้าจอมภพพิน	แผ่นดินสยาม
แสงพระยศอินขาม	ขาดเกล้า
พระฤทธิ์ดังฤทธิ์ราม	รอนราพณ์
แลฤฯ ราชูริราชแผ้ว	แผกแพ้วทุกกาย

(ลิลิตตะเลงพ่าย)

คำศัพท์ เช่น อริราช-ข้าศึกศัตรู

บทประพันธ์นี้ อุดหนุนได้ว่า บุญญาภาพแห่งพระนเรศวรมหาราชกษัตริย์แห่งแผ่นดินสยาม ข้าศึกได้ขึ้นพระเกียรติยศชื่อเสียง ก็พากันเกรงพระบรมเชษฐาภาพ ฤทธิ์ของพระองค์ดังพระรามที่ปราบยักษ์ก็ปานกัน เมื่อทำสงครามข้าศึกก็ต้องพ่ายแพ้ทุกครั้ง

๔.๒ ค้นหาความหมายแฝง ความหมายแฝงคือ ความหมายที่ต้องตีความซึ่งผู้แต่งใช้สัญลักษณ์เพื่อเสนอสารอันเป็นความหลักของผู้แต่ง

๔.๓ ค้นหาข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในตัวบทวรรณคดี กล่าวคือ การค้นหาความรู้สึกของผู้แต่ง ซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับความรู้สึกของผู้อ่าน แต่ผู้อ่านรู้สึกอย่างนั้นเพราะมีเหตุผลอย่างไรและมีคำใดที่บ่งชี้ให้ผู้อ่านคิดอย่างนั้น เช่น เรื่องขุนช้างขุนแผน เป็นเรื่องความรักความหลงของชายสองหญิงหนึ่ง และชีวิตที่วุ่นวายเพราะความเห็นแก่ตัว ชีวิตที่มากู้หลายคู่ครองย่อมไม่มีความสุข เป็นต้น

๕. พิจารณาว่าผู้แต่งใช้กลวิธีใดในการแต่งคำประพันธ์ สามารถค้นหาจากการสร้างสรรค์ของกวีดังนี้

๕.๑ การใช้บรรยายโวหาร คือการใช้คำอธิบายเรื่องราวรายละเอียดให้เข้าใจตามลำดับเหตุการณ์

๕.๒ การใช้พรรณนาโวหาร คือ การอธิบายความหมายโดยสอดแทรกอารมณ์ความรู้สึก หรือให้รายละเอียดอย่างลึกซึ้งของผู้แต่งลงไปในเรื่องนั้นๆ ทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจล้อยตามไปกับบทประพันธ์

บัดมงคลพำห้ให้	ทวารดี
แว้งเหวี่ยงเบี่ยงเคียวสะบัด	ตกได้
อุกคลูกพลุกเอยังด	คอกข เคิกแฮ
เบนบ่ายหงายแขนให้	ท่วงท้อที่ถอย

(ลิลิตตะเลงพ่าย)

๕.๓ การใช้เทศนาโวหาร คือ การกล่าวสั่งสอนอย่างมีเหตุผลประกอบ

๕.๔ การใช้สาธกโวหาร คือ การยกตัวอย่างหรือเรื่องราวมาประกอบเพื่อเพิ่มรายละเอียดหรือสิ่งที่น่ารู้ น่าสนใจลงไปในความทำให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

๕.๕ การใช้อุปมาโวหาร คือ โวหารที่กล่าวเปรียบเทียบ มักใช้คู่กับอุปไมย อุปมาเป็นสิ่งที่ยกข้อความมาเปรียบ ส่วน อุปไมย คือ ข้อความที่เปรียบกับสิ่งอื่นให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

๖. พิจารณาความงามและไพเราะของภาษา คือ พิจารณาการเลือกใช้คำ การสรรคำและการจัดวางคำที่เลือกสรรแล้วให้ต่อเนื่องไพเราะเหมาะสมได้จังหวะถูกต้องตามโครงสร้างภาษา ก่อให้เกิดความรู้สึก อารมณ์และเห็นภาพพจน์

ข้อมูลทั่วไปของลิลิตตะเลงพ่าย

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นภูบาลบริรักษ์

ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นบทประพันธ์ประเภทลิลิต ประพันธ์ขึ้นโดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสและ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นภูบาลบริรักษ์ เพื่อสดุดีวีรกรรมของ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในวาระงานพระราชพิธีฉลองตึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามในรัชกาลที่ ๓ โดยตะเลงในที่นี้หมายถึง มอญ

ที่มาของเรื่อง

๑. พระราชพงศาวดารฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม)
๒. วรรณคดีเก่าเรื่อง ลิลิตยวนพ่าย ลิลิตพระลอ
๓. จินตนาการของผู้แต่ง คือ ช่วงบทรืราศ

จุดมุ่งหมายในการแต่ง

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
๒. ฉลองตึกวัดพระเชตุพนฯ สมัย รัชกาลที่ ๓
๓. สร้างสมบารมีของผู้แต่ง (เพราะผู้แต่งขอไว้ว่าถ้าแต่งเสร็จขอให้สำเร็จสู่พระนิพพาน)

เนื้อเรื่องย่อ

ประวัติศาสตร์กล่าวว่า พระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรงทรงทราบว่าสมเด็จพระมหาธรรมราชา เสด็จสวรรคต สมเด็จพระนเรศวรได้ครองราชย์สมบัติ พระองค์จึงตรัสปรึกษาขุนนางทั้งปวงว่า กรุงศรีอยุธยาพลัดเปลี่ยนกษัตริย์ สมเด็จพระนเรศวรและสมเด็จพระเอกาทศรถ พระพี่น้องทั้งสอง อาจรบพุ่งชิงความเป็นใหญ่กัน ยังไม่รู้เหตุผลประการใด ควรส่งทัพไปเหยียบดินแดนไทย เป็นการเตือน สงครามไว้ก่อน ถ้าเหตุการณ์เมืองไทยไม่ปกติสุขก็ให้โจมตีทันที ขุนนางทั้งหลายก็เห็นชอบตาม พระราชดำรินั้น พระเจ้าหงสาวดีจึงตรัสให้ พระมหาอุปราชเตรียมทัพพร้อมกับพระมหาราชเจ้านคร เชียงใหม่ แต่พระมหาอุปราชกราบทูลพระบิดาว่าโรยตายว่าข้าของพระองค์ร้ายนัก

สมเด็จพระเจ้าหงสาวดีตรัสว่าพระมหาธรรมราชาไม่เสียแรงมีโอรสล้วนแต่เชื้อษาญกั้ล่าหาญ ในศึกมิเคยย่อท้อการสงคราม ไม่เคยแพ้ให้พระราชบิดาใช้เลยต้องห้ามเสียอีก และ หวาดกลัว พระราชอาญาของพระบิดายิ่งนัก จึงเตรียมจัดทัพหลวงและทัพหัวเมืองต่างๆ เพื่อยกมาตีไทย ขณะนั้น

สมเด็จพระนเรศวรเตรียมทัพจะไปตีทัพพม่าเป็นการแก้แค้นที่ถือโอกาสสุรกรานไทยหลายครั้งระหว่างที่ไทยติดศึกกับพม่า พอสมเด็จพระนเรศวรทรงทราบข่าวศึกก็ทรงถอนกำลังไปสู้รบกับพม่าทันที ทัพพม่ายกถ่วงหน้ไปตั้งที่ตำบลหนองสาหร่าย

ฝ่ายพระมหาอุปราชาทรงคุมทัพมากับพระเจ้าเชียงใหม่พร้อม ๕ แสน เข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์ ทรงชมไม้ ชมนก ชมเขา และใคร่ครวญถึงพระสนมกำนัลมาตลอดจนผ่านไทรโยค ลำกระเพิน และเข้ายึดเมืองกาญจนบุรีได้โดยสะดวก ต่อจากนั้นก็เคลื่อนพลผ่านพนมทวนเกิดลางร้ายลมเวรัมภาคิดฉัตรหัก ทรงตั้งค่ายหลวงที่

ภาพวาดยุทธหัตถี

ที่มา www.oknation.net

ตำบลตระพังตรุ ฝ่ายสมเด็จพระนเรศวรและสมเด็จพระเอกาทศรถทรงเคลื่อนพยุหยาตราทางชลมารค ไปขึ้นบกที่ปากโมก บังเกิดสุกนิมิต ต่อจากนั้นทรงกรีธาทัพทางบกไปตั้งค่ายที่ตำบลหนองสาหร่าย เมื่อทรงทราบว่าพม่าส่งทหารมาลาดตะเวน ทรงแน่วพระทัยว่าพม่าจะต้องโจมตีกรุงศรีอยุธยาเป็นแน่ จึงรับสั่งให้ทัพหน้าเข้าปะทะข้าศึกแล้วล่าถอยเพื่อลวงข้าศึกให้ประมาท แล้วสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับสมเด็จพระเอกาทศรถทรงนำทัพหลวงออกมาช่วย ช้างทรงของพระเอกาทศรถกำลังตกมันก็เตลิดเข้าไปในหมู่ข้าศึก แม่ทัพพม่ายกกองตามไม่ทัน สมเด็จพระนเรศวรมหาราชตรัสทำพระมหาอุปราชายุทธหัตถีมีชัยชนะ พระมหาอุปราชากลับพินาศคอกช้าง สมเด็จพระเอกาทศรถกระทำยุทธหัตถีมีชัยชนะแก่มังจาซโร

เมื่อกองทัพพม่าแตกพ่ายไปแล้วสมเด็จพระนเรศวรมหาราชรับสั่งให้สร้างสถูปเจดีย์เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระมหาอุปราช เสด็จแล้วจึงเลิกทัพกลับกรุงศรีอยุธยา เป็นอันดับจบเนื้อเรื่อง

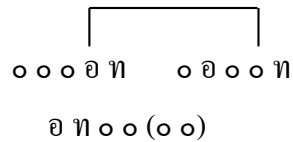
ลักษณะการแต่ง

แต่งด้วยลิลิตสุภาพ ประกอบด้วย ร่ายสุภาพ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ แต่งสลับกันไป จำนวน ๔๓๕ บท โดยได้แบบอย่างการแต่งมาจากลิลิตยวนพ่ายที่แต่งขึ้นในสมัยอยุธยาตอนต้น ลิลิตเปรียบได้กับงานเขียนมหากาพย์ จัดเป็นวรรณคดีประเภทเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์

เสร็จเสาวนีย์สั่งสนม เนิ่งบังคมคำราช พระบาทพทักษิทร จนวนเวลาล่องสาง
พื้นนภากาศเผือดดาว แสงเงินขาวขอบฟ้า แสงทองจำจับเมฆ.....ฯลฯ.....ขอลาองค์ท่านไว้
ไปเฝ้าตั้งดัศกรให้ เหือดเลื่อนศึกสยาม ลินนา

ลักษณะบังคับของโคลงสองสุภาพ

โคลงสองสุภาพบทหนึ่งมี ๓ วรรค ๆ หนึ่งมี ๕ คำ ยกเว้นวรรคสุดท้ายมีเพียง ๔ คำ ในตอนท้ายมีคำสร้อยได้ ๒ คำ ดังแผนผังดังนี้

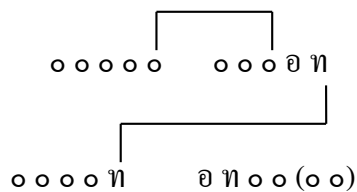

สัมผัสของโคลงสองสุภาพมีเพียงแห่งเดียว คือคำสุดท้ายของวรรคแรกส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒

ตัวอย่าง โคลงสองสุภาพ..... พระฟังความลูกท้าว ลาเสด็จศึกด้าว
ดั่งเบื่องบรหาร

โคลงสามสุภาพ

โคลงสามสุภาพบทหนึ่งมี ๔ วรรค ๆ ละ ๕ คำ ยกเว้นวรรคสุดท้ายซึ่งมี ๔ คำ และมีคำสร้อยตอนท้ายอีก ๒ คำ ดังแผนผังโคลงสามสุภาพดังนี้

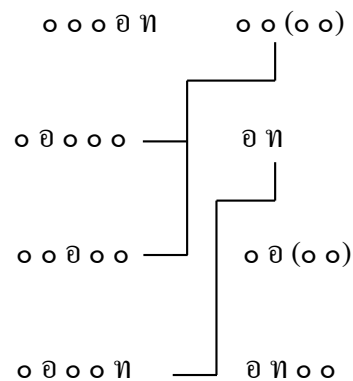

สัมผัสโคลงสามสุภาพกำหนดให้คำสุดท้ายของวรรคแรกส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๑ ของวรรคที่ ๒ และคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓

ตัวอย่าง โคลงสามสุภาพ..... ล่วงดูด่านเจดีย์ สามองค์มีแห่งหั้น
แดนต่อแดนกันนั้น เพื่อรู้ราวทาง

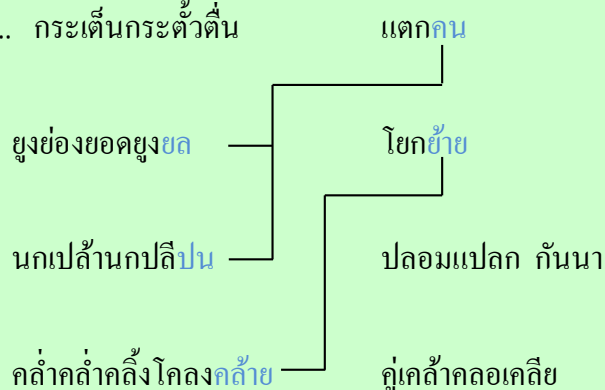
ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

โคลงสี่สุภาพบทหนึ่งมี ๔ บาท แต่ละบาทประกอบด้วย ๒ วรรค คือ วรรคหน้า ๕ คำ วรรคหลัง ๒ คำ ยกเว้นบาทที่ ๔ ที่มีวรรคหลัง ๔ คำ นอกจากนี้ในบาทที่ ๑ และบาทที่ ๓ อาจมีสร้อยคำได้อีกบาทละ ๒ คำ ดังแผนผังดังนี้

โคลงสี่สุภาพบังคับคำเอก ๗ คำ คำโท ๔ คำ โดยถือรูปวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ และคำเอกอาจใช้คำตายแทนได้ สัมผัสโคลงสี่สุภาพได้แก่ คำสุดท้ายของบาทที่ ๑ (ไม่นับคำสร้อย) สัมผัสไปยังคำที่ ๕ ของบาทที่ ๒ และบาทที่ ๓ คำสุดท้ายของบาทที่ ๒ สัมผัสไปยังคำที่ ๕ ของบาทที่ ๔ ส่วนสัมผัสในของโคลงสี่สุภาพนิยมสัมผัสอักษร

ตัวอย่าง โคลงสี่สุภาพ..... กระเด็นกระตัวคืน

กิจกรรมที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

๑. อ่านอย่างพินิจพิจารณา คือ

.....

.....

๒. ค้นหาความหมายพื้นฐาน ความหมายพื้นฐานคือ.....

.....

.....

๓. รับรู้อารมณ์ของบทประพันธ์ คือ.....

.....

.....

๔. การค้นหาความหมายของบทประพันธ์ ได้แก่อะไรบ้าง

.....

๕. พิจารณาว่าผู้แต่งใช้กลวิธีใดในการแต่งคำประพันธ์ได้แก่อะไรบ้าง

.....

กิจกรรมที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ไพรินทรนาศเพ็ญ	พลมาร
พระดั่งองค์อวตาร	แต่ก็
แสนศึกห่อนหาญราญ	รอกฤทธิ์ พระฤา
ดาลตระดกเดชลิ	ประหลาดเหล่าแหล่งสถาน

๑. ค้นหาความหมายจากตัวหนังสือ

.....

.....

สงครามความศึกซึ่ง	แสนกล
จงพ่ออย่ายินยล	แต่คืน
อย่าลองคะนองตน	ดาชอบ ทำนา
การศึกเล็กเล่ห์พื้น	ล่อเลี้ยว หลอกหลอน

๒. ค้นหาความหมายแฝง

.....

.....

๓. ค้นหาข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในดวับทวรรณคดี คือ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายการใช้โวหารของกวีในการแต่งต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

งามสองสุริยราชล้ำ	เลอพิศ นาพ้อ
พ่างพัชรินทรไพจิตร	สีกสร้าง
ฤารมเริ่มรณฤทธิ	รบรรพณ์ แลฤา
ทุกเทศทิศอ้าง	อื่นให้ไปเทียม

๑. กวีใช้กลวิธีการแต่ง.....

พลายปราบไตรจักรอ้าง	เอิกฤทธิ
อาจปราบคชทุกทิศ	ท้าวไชรั
เอกาทศรถอิส-	วรเสด็จ ทรงนา
นำกเขนทเรศให้	ธีราชเจ้า จอมสยาม ฯลฯ

๒. กวีใช้กลวิธีการแต่ง.....

พอลวาวรรวากย์อ้าง	โอรุ์พระ
ดาลมหาวาตะ	คั่นฟ้า
ทรหึงทรหวลพะ-	พานพัด หาวเฮ
หอบรุมางค์จางเจ้า	จรัสด้าว แดนสมร

๓. กวีใช้กลวิธีการแต่ง.....

กิจกรรมที่ ๔

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกลักษณะจากโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้ถึงสิ่งที่ต้องการสื่อให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

บุญเจ้าจอมภพพื้น	แผ่นดินสยาม
แสงพระยศอินขาม	ขาดเกล้า
พระฤทธิ์ดังฤทธิ์ราม	รอนราพน้
แลฤๅ ราชูริราชแผ้ว	แผกแพ้ทุกกาย

๑.

พลอยพล้าพลี้ยกดำท่น	ในรณ
บัดราชฟาดแสงพล-	พ่ายพื่อน
พระเดชพระแสงดล	เผด็จคู่ เจ็ญแฮ
ถนัดพระอังสางซ้อน	ขาดค้ำว โดยขวา

๒.

มาเดิยวเปลี่ยวอกอ้า	อายุสุ
สถิตอยู่เอื้องคัศุ	ละห้อย
พิศโพ้นพฤกษ์พบุ	บานเบิก ใจนา
พลางคะนิงนุชน้อย	แน่นเนื้อ นวลสงวน ฯลฯ

๓.

กิจกรรมที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกลักษณะจากโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้ว่ากวีวิจารณ์ความงาม ความไพเราะให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

พิจารณาความงามและความไพเราะของภาษา คือ

.....

.....

มาเดียวเปลี่ยวอกอ้า	อายุสุ
สถิตอยู่เอื้องคัศุ	ละห้อย
พิศโพ้นพฤษภพ	บานเบิก ใจนา
พลางคะนิงนุชน้อย	แน่นเนื้อ นวลสงวน ฯลฯ

กวีกล่าวถึง.....

สายหยุดหยุดกลิ่นฟุ้ง	ยามสาย
สายบ่หยุดเสน่ห์ห้าย	ห่างเศร้า
ก็คืนก็วันวาย	วางเทว ราแม่
ถวิลทุกขบคำเช้า	หยุดได้ ถันใด ฯลฯ

กวีกล่าวถึง.....

กิจกรรมที่ ๖

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นสัมผัสของโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ดอกบัวเทียนรูปน้อม

นมัสการ

อรหังสัมมาขาน

แจ่มแจ้ว

นะโมตัสสะสาร

สามขบ กระจางนา

อิติปิโสแล้ว

สืบถ้วนจงเจริญ

จงแจ้งแห่งเหตุเบื่อง

โบราณ

เป็นประโยชน์ยุทธการ

กล่าวไว้

เอาใจทหารหาญ

เริ่งรีน อยู่หนา

อย่าระคนปนไกล้

เกลือกกถั่ว ฆลาดเขลา

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบฉบับนี้มี ๑๐ ข้อ ข้อละ ๑ คะแนน คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน
๒. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ
๓. ให้นักเรียนกากบาท ☒ ในกระดาษคำตอบที่ตรงกับข้อ ก ข ค และ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระนเรศวรข้อใดที่ทำให้พระมหาอุปราชาคัดสินพระทัยกระทำยุทธหัตถี

ก. สงครามกษัตริย์ทรง	ภาพแผ่น สองฤา
สองราชรอนฤทธิ์ร่ำ	เรื่องรู้สรรเสริญ
ข. ขัตติยายุทธ์บรรหาร	คชภู กันแฮ
คงแต่เพื่อพี่น้อง	ตราบฟ้าดินกษัย
ค. เชิญราชร่วมคชยุทธ์	เผยเกียรติ ไว้แฮ
สืบกว่าสองเราไสร	สุดสิ้นธานี
ง. ไว้เพื่อผดุงเดชเจ้า	จอมปราณ
ก่อเกิดราชราบาญ	ใหม่แม่

๒. ความในข้อใดแสดงถึงการสู้รบกันอย่างหุลมน่วนวาย ผุนเคลบคละคลุ้งไปทั่วบริเวณ

- ก. พวกพลทัพรามัญ เห็นไทยผันหนีหน้า ไปหยุดยั้งช้า ดิ้นต้อนแตกถาน น่านนา
- ข. ว่องต่อว่องชิงชัย ไวต่อไวชิงชนะ ม้าไทยพะม้ามอญ ต่างเขารอนเข้าโรม
- ค. ธกัไสสองสารทรง ตรงเข้าถีบเข้าแทง ด้วยแรงมันแรงกาย หงายเงาเสยสารเสก
- ง. ฐมาการเกิดกระลบ อบอลเวงฟากฟ้า คูบู้จักหน้า หนึ่งสิ้นแสงไถง แลนา

๓. คำประพันธ์ข้อใดมีความหมายถึงการสู้รบกันเสียงดังกึกก้องจนไม่รู้ว่ามีผู้ใดแพ้หรือชนะ

ก. เห็นประภาพเจ้าช้าง	เชียวกว่าเชียวเหลืออ้าง
เอิกเอื้ออัสรรย์	ยี่งนา
ข. สองฝ่ายหาญไซ้ซ้ำ	คือสีหสูสีหกล้า
ต่อแกล้วในกลาง	สมรนา
ค. กองทัพตามกันเต้า	เสียงสนั่นลั่นเท้า
พางพื้นไพรพัง	เพิกฤา
ง. ดังตรลบโลกแล้	ฤาบร้างรู้แพ้
ชนะผู้ใดดาล	จงนนา

๔. คำประพันธ์ในข้อใดมีความหมายถึงการข่มขวัญคู่ต่อสู้โดยใช้เสียง

ก. ดูกะกล่าคะกล่า	บรู๊ก็ล้ำสับสน
ข. สรต่อสรยั้งยั้ง	ปิ่นต่อปิ่นยั้งยั้ง
ค. อุดอึ้งโห่เอาฤกษ์	เอิกอึ้งโห่เอาชัย
ง. เจือดาบฟันจะฉาด	ง่าง้าวฟาดจะฉับ

๕. คำประพันธ์ในข้อใดใช้คำว่า “ฉัตร” ต่างจากข้ออื่น

ก. อดงกตแก้วแกมกาญจน์	เครื่องพุดตานตกแต่ง
แข่งสีทองทอเนตร	ปักเสวตรฉัตรฉานฉาย
ข. ซึ่งแสร์รังสฤษฎ์ให้	มาอุบติ
ในประยูรเสวตฉัตร	สืบเชื้อ
ค. บัดธเห็นขุนกริ	หนึ่งไสร
เกลิงฉัตรจตุรพิริย	เรียงคั่ง ชูเฮย
ง. ภูธรเมิลอมิตรไ้	ขำรง สารแฮ
ครบสืบหกฉัตรทรง	เทริดเกล้า

๖. การอ่านโดยใช้การวิเคราะห์ อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง คำนำ คำนิยม สารบัญไปจนถึงเนื้อหาและบรรณานุกรม คือข้อใด

- ก. ค้นหาความหมายพื้นฐาน
- ข. อ่านอย่างพินิจพิเคราะห์
- ค. รับรู้อารมณ์ของบทประพันธ์
- ง. ค้นหาความหมายของบทประพันธ์

๗. ผู้ที่อ่านวรรณคดีแล้วจดลำดับใจความสำคัญของเรื่องราว ใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร คือข้อใด

- ก. ค้นหาความหมายพื้นฐาน
- ข. อ่านอย่างพินิจพิเคราะห์
- ค. รับรู้อารมณ์ของบทประพันธ์
- ง. ค้นหาความหมายของบทประพันธ์

๘. ข้อใดคือการอ่านแล้วรับรู้อารมณ์ของบทประพันธ์

- ก. การแต่งและสิ่งที่แฝงนัยภายใน
- ข. ประวัติของผู้เขียน
- ค. ความหมายตามตัวอักษร
- ง. การพยายามรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียน

๙. ข้อใดไม่ใช่การค้นหาความหมายของบทประพันธ์

- ก. พิจารณาว่าผู้แต่งใช้กลวิธีใดในการแต่งคำประพันธ์
- ข. ค้นหาความหมายตามตัวหนังสือ
- ค. ค้นหาความหมายแฝง
- ง. ค้นหาข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในศตวรรษ

๑๐. ข้อใดเป็นจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของผู้แต่งที่แต่งเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย
- ก. บันทึกการทำสงครามยุทธหัตถีครั้งสำคัญ
 - ข. สดุดีพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถ
 - ค. เพื่อแต่งวรรณคดีสดุดีพระมหากษัตริย์เช่นเดียวกับลิลิตยวนพ่ายในสมัยอยุธยา
 - ง. ต้องการบรรยายชัยชนะครั้งยิ่งใหญ่ของฝ่ายไทยในการทำสงครามระหว่างไทยกับพม่า

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

ชื่อ.....เลขที่.....

ข้อ	คำตอบ			
	ก	ข	ค	ง
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				
๕.				
๖.				
๗.				
๘.				
๙.				
๑๐.				
คะแนนรวม				

ภาคผนวก

เฉลยคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

ชื่อ.....เลขที่.....

ข้อ	คำตอบ			
	ก	ข	ค	ง
๑.		×		
๒.	×			
๓.				×
๔.	×			
๕.		×		
๖.				×
๗.				×
๘.				×
๙.			×	
๑๐.				×
คะแนนรวม				

เฉลยกิจกรรมที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

๑. อ่านอย่างพินิจพิจารณา คือ การอ่านโดยใช้การวิเคราะห์ อ่านตั้งแต่ชื่อเรื่อง ผู้แต่ง คำนำ คำนิยม สารบัญ ไปจนถึงเนื้อหาและบรรณานุกรม รวมถึงประวัติของผู้เขียนซึ่งจะทำให้เข้าใจเนื้อหา มูลเหตุของการแต่ง แรงบันดาลใจในการแต่งและสิ่งที่แฝงนัยภายในหนังสือ

๒. ค้นหาความหมายพื้นฐาน ความหมายพื้นฐานคือความหมายตามตัวอักษร ผู้อ่านสามารถค้นหาได้จากข้อความที่ผู้แต่งได้พรรณนาเอาไว้โดยแลกเปลี่ยนกับผู้รู้หรือผู้ที่อ่านวรรณคดีเรื่องเดียวกันแล้วจัดลำดับใจความสำคัญของเรื่องราว ใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร

๓. รับรู้อารมณ์ของบทประพันธ์ คือการพยายามรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนที่สอดแทรกลงไปในบทประพันธ์นั้น ถ้าผู้อ่านรับรู้อารมณ์ความรู้สึกตามเจตนาของผู้แต่ง เมื่ออ่านออกเสียงหรืออ่านทำนองเสนาะจะทำให้บทประพันธ์นั้นมีความไพเราะมากขึ้น

๔. การค้นหาความหมายของบทประพันธ์ ได้แก่อะไรบ้าง ค้นหาความหมายตามตัวหนังสือ ค้นหาความหมายแฝง ค้นหาข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในคัวบทวรรณคดี

๕. พิจารณาว่าผู้แต่งใช้กลวิธีใดในการแต่งคำประพันธ์ได้แก่อะไรบ้าง การใช้บรรยายโวหาร การใช้พรรณนาโวหาร การใช้เทศนาโวหาร การใช้สาธกโวหาร การใช้อุปมาโวหาร

เฉลยกิจกรรมที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ไพรินทรนาศเพ็ญ	พลมาร
พระดั่งองค์อวตาร	แต่ก็
แสนเสิกห่อนหาญราญ	รฤฤทธิ์ พระฤ
ดาลตระดกเดชลี้	ประหลาดเหล่าแหล่งสถาน

๑. ค้นหาความหมายจากตัวหนังสือ **ครั้ง** ข้าศึกพินาศไปเหมือนทหารยักษ์ พระองค์ตั้งพระรามอวตารลงมาปราบยุคเข็ญ ข้าศึกแม่ตั้งแสนก็ไม่อาจต่อสู้ฤทธิ์พระองค์ได้ พวกมันตกใจกลัวแล้วหนีไป

สงครามความเสิกซึ่ง	แสนกล
จงพ่อย้ายนิชล	แต่คืน
อย่าลองคะนองตน	ดาชอบ ทำนา
การศึกเล็กเล่ห์พื้น	ล่อเลี้ยว หลอกหลอน

๒. ค้นหาความหมายแฝง **การทำศึกสงคราม** ต้องคิดการศึกให้เล็กซึ่งไม่ใช่คิดแต่ต้นหรือคิดอะไรง่าย ๆ เหมือนดาชอบที่เคยทำนามาเช่นไรก็ทำเช่นนั้น เพราะในการศึกสงครามมีเล่ห์กล หลอกล่อให้เราหลงกลได้

๓. ค้นหาข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในคัวบทวรรณคดี คือ **การค้นหาความรู้สึกของผู้แต่ง** ซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับความรู้สึกของผู้อ่าน แต่ผู้อ่านรู้สึกอย่างนั้นเพราะมีเหตุผลอย่างไร และมีคำใดที่บ่งชี้ให้ผู้อ่านคิดอย่างนั้น เช่น เรื่องขุนช้างขุนแผน เป็นเรื่องความรักความหลงของชายสองหญิงหนึ่ง และชีวิตที่วุ่นวายเพราะความเห็นแก่ตัว ชีวิตที่มากู้หลาย คู่ครองย่อมไม่มีความสุข เป็นต้น

เฉลยกิจกรรมที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายการใช้โวหารของกวีในการแต่งต่อไปนี้ (๑๐ คะแนน)

งามสองสุริยราชล้ำ	เลอพิศ นาพ้อ
พ่างพัชรินทรไพจิตร	สีกสร้าง
ฤารมเริ่มรณฤทธิ์	รบรรพณ์ แลฤา
ทุกเทศทิศอ้าง	อื่นให้ไปเทียม

๑. กวีใช้กลวิธีการแต่ง **อุปมาโวหาร** เพื่อชี้ให้เห็นความยิ่งใหญ่ของขุนศึกทั้งสอง

พลายปราบไฉจรอ้าง	เอิกฤทธิ์
อาจปราบคชทุกทิศ	ทั่วไชร
เอกาทรธอิส-	วรเสด็จ ทรงนา
นำคเชนทเรศให้	ธีราชเจ้า จอมสยาม ฯลฯ

๒. กวีใช้กลวิธีการแต่ง **อติพจน์แบบอุปมา** เพื่อชี้ให้เห็นพลังมหาศาลของช้างทรงที่กำลังตกมันว่ามีกำลังมากมายจนสามารถปราบช้างเชือกอื่นได้ทั่วทุกสารทิศ

พอลวาวรรวากย์อ้าง	โอรฐ์พระ
ดาลมหาวาตะ	ด้นฟ้า
ทรหึงทรหวลพะ-	พานพัด หวแฮ
หอบธูมวงค์จ้างเจ้า	จรัสด้าว แดนสมร

๓. กวีใช้กลวิธีการแต่ง **บุคคลวัตแบบอุปมา** เพื่อชี้ให้เห็นสายลมและท้องฟ้าได้พัดปัดเป่าเอาเมฆหมอกวันฝุ่นฟุ้งที่บังตาพัดพาออกไป ให้สว่างจ้ามองเห็นข้าศึกได้ชัดเจน

เฉลยกิจกรรมที่ ๔

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกลักษณะจากโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้ถึงกวีต้องการสื่อให้ถูกต้อง
(๑๐ คะแนน)

บุญเจ้าจอมภพพื้น	แผ่นสยาม
แสงพระยศอินขาม	ขาดเกล้า
พระฤทธิ์ดั่งฤทธิ์ราม	รอนราพนั
แลฤฯ ราชูอริราชแผ้ว	แพกแพ้ทุกกาย

๑. กวีกล่าวสรรเสริญพระเกียรติยศของสมเด็จพระนเรศวรว่าทรงมีพระปรีชาสามารถ
ยิ่งใหญ่ ไม่มีใครกล้าทัดเทียมได้

พลอยพล้าเพี้ยกกล้าท่าน	ในรณ
บัตราชฟาดแสงพล-	พ่ายพื่อน
พระเดชพระแสงดล	เผด็จภู่เข็ญแฮ
ถนัดพระอึ่งสาข้อน	ขาด้าว โดยขวา

๒. กวีกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนที่ช้างของพระมหาอุปราชเสียท่า จึงถูกช้างของสมเด็จพระ
นเรศวรจับและถูกพระแสงฟาดฟันจนถูกพระอึ่งสาขาดอนจับอยู่บนคอช้าง

มาเดิยเปลี่ยวอกอ้า	อายุ
สถิตอยู่เอื้องคัศุ	ละห้อย
พิศโพ้นพฤษ์พญ	บานเบิก ใจนา
พลางกะนึ่งนุชน้อย	แน่นเนื้อ นวลสงวน ฯลฯ

๓. กวีกล่าวถึงการเดินทัพของพระมหาอุปราชที่ทรงแสดงความเศร้า และอ้างว้าง พอเห็น
ต้นไม้ดอกไม้ข้างทางพอทำให้รู้สึกดีขึ้นแต่ก็อดนึกถึงนางสนมไม่ได้

เฉลยกิจกรรมที่ ๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกลักษณะจากโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้ว่ากวีวิจารณ์ความงาม ความไพเราะให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

พิจารณาความงามและความไพเราะของภาษา คือ พิจารณาการเลือกใช้คำ
การสรรคำและการจัดวางคำที่เลือกสรรแล้วให้ต่อเนื่องไพเราะเหมาะสมได้จังหวะถูกต้องตาม
โครงสร้างภาษา ก่อให้เกิดความรู้สึก อารมณ์และเห็นภาพพจน์

มาเดิยวเปลี่ยวอกอ้า	อายุสุ
สถิตอยู่เอื้องคัคคู	ละห้อย
พิศโพ้นพฤกษ์พบุ	บานเบิก ใจนา
พลางคะนิงนุชน้อย	แน่นเนื้อ นวลสงวน ฯลฯ

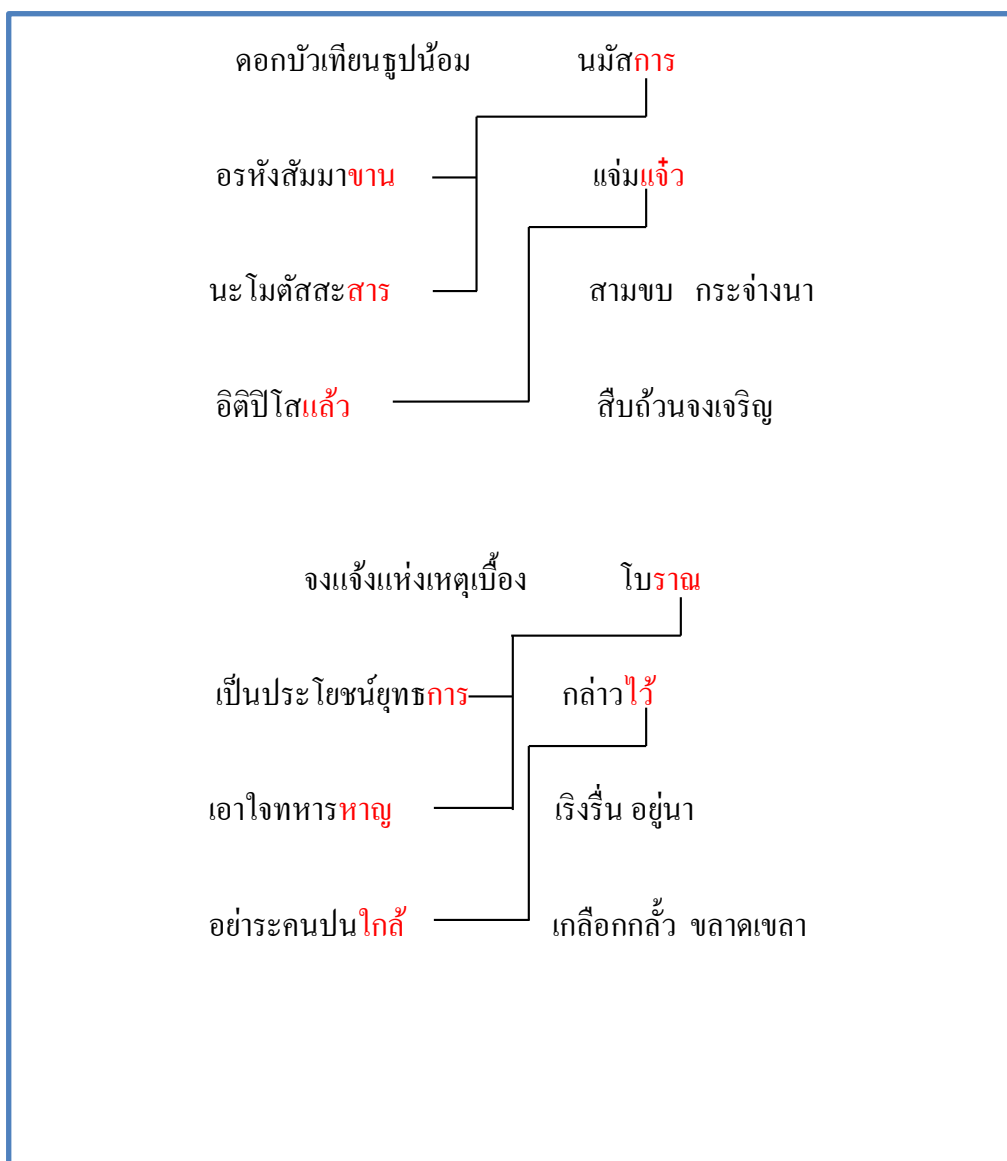
กวีกล่าวถึงพระมหาอุปราชาทรงรำพันถึงนางสนมด้วยความเปล้าเปลี่ยวใจและเศร้าใจยิ่งนัก

สายหยุดหยุดกลืนฟุ้ง	ยามสาย
สายป่หยุดเสนห์หาย	ห่างเศร้า
ก็คืนก็วันวาย	วางเทวษ ราแม่
ถวิลทุกขพบคำเช้า	หยุดได้ จันใด ฯลฯ

กวีกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนกวีชมความงามของธรรมชาติก็สามารถสร้างความรื่นรมย์ให้แก่ผู้อ่าน
ทำให้วรรณคดีเรื่องนี้มีรสอันหลากหลายชวนอ่าน

เฉลยกิจกรรมที่ ๖

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นสัมผัสของโคลงสี่สุภาพที่กำหนดให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

เฉลยคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

ชื่อ..... เลขที่.....

ข้อ	คำตอบ			
	ก	ข	ค	ง
๑.				×
๒.				×
๓.				×
๔.			×	
๕.				×
๖.		×		
๗.	×			
๘.				×
๙.	×			
๑๐.		×		
คะแนนรวม				

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ.หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕.

สำนักพิมพ์ สกสค. ลาตพรวัว .๒๕๕๓.

กระทรวงศึกษาธิการ.หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษาเพื่อ

การสื่อสาร.สำนักพิมพ์ สกสค. ลาตพรวัว .๒๕๕๓.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์.เทคนิคการอ่าน.กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.๒๕๔๒.

บุญลักษณ์ เอี่ยมสำอางค์ เกื้อกมล พุกขประมุข และโสภิต พิทักษ์. ภาษาไทย วรรณคดีและ

วรรณกรรม ม.๕. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.๒๕๕๔.

รัตนะ บัวสนธิ์.การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา.กรุงเทพฯ : คำสมัย. ๒๕๕๒.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์.หลักและวิธีการสอนภาษาไทย.กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.๒๕๔๕.

อุปกิตศิลปากร พระยา .หลักภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๑๐).กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.๒๕๔๔.

